

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16197/2023
26.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Надежде Видић, Весне Мاستиловић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца „Исидор“ д.о.о. Ваљево, чији је пуномоћник Александар Зарија, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високи савет судства – Привредни суд у Панчеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 212/22 од 09.03.2023. године, у седници одржаној 26.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 212/22 од 09.03.2023. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 212/22 од 09.03.2023. године и пресуда Основног суда у Панчеву Прр1 89/21 од 25.07.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ од 2.899.321,29 динара, који представља висину неисплаћеног потраживања тужиоцу утврђеног Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Привредног суда у Панчеву Ст 141/2012 од 22.10.2012. године, са законском затезном каматом од дана подношења тужбе 24.02.2020. године до исплате, умањен за евентуално наплаћене износе по том основу, а који би се исплатио из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова и за трошкове парничног поступка.

Обавезује се тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 112.500,00 динара, у року од 15 дана од правноснажности пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка, као неоснован.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву Прр1 89/21 од 25.07.2022. године, усвојен је у нерешеном делу тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да му на име

накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ од 2.899.321,29 динара, који представља висину неисплаћеног потраживања тужиоцу утврђеног Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Привредног суда у Панчеву Ст 141/2012 од 22.10.2012. године, са законском затезном каматом од дана подношења тужбе 24.02.2020. године до исплате, умањен за евентуално наплаћене износе по том основу, а који би се исплатио из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова и за трошкове парничног поступка. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 143.775,00 динара са законском затезном каматом од извршности до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гжрр 212/22 од 09.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 116.250,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Тужилац је доставио одговор на ревизију.

Врховни суд је оценио да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној, ради уједначавања судске праксе, будући да је Врховни суд у више одлука изразио став поводом захтева за накнаду материјалне штете поводом потраживања које је признато у стечајном поступку, а не ради се о наплати трошкова за исхрану у току рада, регреса за коришћење годишњег одмора и неисплаћених зарада, који став се разликује од израженог у побијаној пресуди.

Због тога је на основу члана 404. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду је у смислу члана 408. ЗПП, па је оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, због трајне неспособности плаћања, над ДП „Тамиш хладњаче“ је отворен стечајни поступак 08.05.2012. године који је банкрутирао, по решењу од 26.07.2013. године. Прво поверилачко рочиште одржано је 05.07.2012. године, испитна рочишта 02.10.2012. године, 03.06.2013. године и 07.10.2013. године, када је донета одлука о свим пријављеним потраживањима. Одржано је шест продаја, прва 07.10.2014. године а последња 28.12.2017. године, од којих је успешна била само прва принудна продаја акција банке „Банка Поштанска

штедионица“. Није било делимичних деоба ни главне деобе, из разлога што имовина стечајног дужника није уновчена. У време покретања стечајног поступка привредно друштво је пословало са 100% учешћа друштвеног капитала. У међувремену, на предлог стечајног управника, уз сагласног Одбора поверилаца, донета је одлука да се изврши и нова процена стечајног дужника, па је према процени од 01.11.2021. године утврђена укупна висина признатих потраживања свим повериоцима од 207.471.126,39 динара, од чега 62.081.525,77 динара на име признатих потраживања разлучних поверилаца.

Тужиоцу је у предметном стечајном поступку утврђено потраживање по пријави број 2 у укупном износу од 2.899.321,29 динара и то на име главног дуга, камата и трошкова, од чега је потраживање у износу од 2.557.822,29 динара утврђено тужиоцу као разлучном повериоцу, а у преосталом износу као стечајном повериоцу. Предметно потраживање настало је на име извршених услуга превоза, по пресуди Трговинског суда у Панчеву П 694/05 од 28.02.2007. године које је правноснажно 14.07.2008. године, а извршно од 07.10.2008. године. Тужилац је као фирма која се бавила аутопревозничком делатношћу, по уговору о делу са ДП „Тамиш хладњача“ вршио превоз откупљеног воћа током сезона 2001. и 2002. године за коју услугу му ништа од уговорене цене није плаћено, па је 2003. године покренут судски поступак који је правноснажно окончан 2009. године, након чега је безуспешно покушао да намири досуђено потраживање у два извршна поступка, да би у међувремену над извршним дужником био отворен стечај. Потраживање тужиоца није исплаћено, јер у стечајном поступку није било исплата поверилаца. Решењем Привредног суда у Панчеву Р4 Ст 1187/19 од 17.09.2019. године, усвојен је захтев тужиоца и утврђено да му је у стечајном поступку пред тим судом Ст 141/12 повређено право на суђење у разумном року и наложено стечајном судији да предузме све мере у циљу окончања стечајног поступка у року од 4 месеца, а да у накнадном року од 30 дана извести о предузетим радњама председника суда.

Нижестепени судови, на основу чињеница да је од датума последње продаје имовине стечајног дужника 28.12.2017. године прошло 17 месеци, закључују да је поступање стечајног управника као судског органа у домену продаје било недолотворно, јер са аспекта хитности није прихватљиво да у у овако дугом периоду није било ниједног уновчења имовине стечајне масе, да је стечајни управник навео да ће у наредном периоду предложити седницу одбора поверилаца ради промене начина продаје стечајног дужника као правног лица, коју активност је могао да предузме и одмах након шесте неуспеле продаје и да размотри друге делотворне начине продаје стечајног дужника, осим продаје као правног лица и да је тужилац у овој парници предузео је све потребне радње у правцу намирања свог потраживања и ничим није утицао на дужину трајања предметног поступка, да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року и право на имовину у смислу члана 58. Устава Републике Србије, члана 6. став 1. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, члана 1. Протокола 1 исте Конвенције, односно да је претрпео штету у висини потраживања утврђеног у стечајном поступку.

С обзиром да је стечајни дужник друштвено предузеће са 100% државним капиталом, да је висина укупно признатих потраживања свим повериоцима нижа од висине процене стечајног дужника као правног лица и ликвидационе процене имовине стечајног дужника, да није било уновчења имовине у стечајном поступку због чега

тужилац није могао намирити потраживање. оценили су да за ненаплативост утврђеног потраживања тужиоца према том предузећу постоји објективна одговорност државе, сходно одредбама члана 172. Закона о облигационим односима и члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року и усвојили тужбени захтев тужиоца са законском затезном каматом, у висини утврђеног потраживања у стечајном поступку,

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, услед чега су донели неправилну одлуку.

Наиме, право на мирно уживање имовине прописано је одредбом члана 58. Устава Републике Србије и чланом 1. Протокола 1 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода тако што је гарантовано сваком физичком и правном лицу неометано уживање имовине и прописано је да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Закон о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, број 40/2015), одредбом члана 31. прописује да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Сходно одредби члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, правно лице одговара за штету коју његов орган проузрукује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Према Закључку Грађанског одељења Врховног касационог суда усвојеном у седници одржаној 27.09.2019. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају, утврђених потраживања запослених из радног односа, која су без њихове кривице остале неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Међутим, у погледу извршних поверилаца који не спадају у горе наведену категорију, већ се ради о физичким и правним лицима која имају „комерцијална“ потраживања, нужно је утврђење узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, као и да је искључиви разлог немогућности наплате потраживања неадекватно поступање суда, па како је потраживање тужиоца било везано комерцијално а он у току поступка није доказао да није могао да се наплати због тога што дужник у тренутку покретања поступка стечајног поступка није имао довољно новчаних средстава у својој имовини нити да се пре закључења комерцијалног уговора са дужником уверио у стање његовог бонитета и пословност, тужбени захтев је, по оцени Врховног суда, неоснован.

Имајући у виду изнето, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни суд је одлуку о трошковима парничног поступка донео применом члана 165. став 1. и 2. у вези са члановима 153. став 2. и 154. став 1. ЗПП, тако што је туженој, која је успела у спору, досудио трошкове парничног поступка у износу од 112.500,00 динара, према важећој Адвокатској тарифи, имајући у виду тражене и оправдане трошкове и то за састав одговора на тужбу 22.500,00 динара и за састав две жалбе по 45.000,00 динара и одлучио као у ставу другом изреке, а ставом трећим изреке одлучио је с обзиром да тужилац није успео у спору.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић